

**İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ**

ISSN 1303-7757

2009/1, Cilt: 8, Sayı: 15

**HITIT UNIVERSITY
DIVINITY FACULTY JOURNAL**

ISSN 1303-7757

2009/1, Volume: 8, Issue: 15

HİTİT ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ISSN 1303-7757
2009/1, Cilt: 8, Sayı: 15

HITIT UNIVERSITY
DIVINITY FACULTY JOURNAL

ISSN 1303-7757
2009/1, Volume: 8, Issue: 15

Bu dergi uluslararası

veri indeksi tarafından taranmaktadır.

Hitit Üniversitesi Adına Sahibi / Owner on behalf of Hitit University

Prof. Dr. Serdar KILIÇKAPLAN
Rektör

Yazı İşleri Müdürü / Editor in Chief
Prof. Dr. Ferhat KOCA
Dekan / Dean

Editör / Editor
Doç. Dr. Halil İbrahim ŞİMŞEK

Editör Yrd. / Editorial Assistants
Yrd. Doç. Dr. Hasan Yücel BAŞDEMİR
Yrd. Doç. Dr. Süleyman GEZER
Dr. Sefer YAVUZ

Yayın Kurulu / Editoryal Board
Prof. Dr. Ferhat KOCA
Prof. Dr. Osman EĞRİ
Prof. Dr. Muhit MERT

Doç. Dr. Mehmet EVKURAN
Doç. Dr. Halil İbrahim ŞİMŞEK
Yrd. Doç. Dr. Hasan Yücel BAŞDEMİR
Yrd. Doç. Dr. Ramazan KARAMAN

Yayın Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Hacı Yunus APAYDIN	Erciyes Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Hasan ONAT	Ankara Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL	Uludağ Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Hüseyin PEKER	Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Hüsnü Ezber BODUR	Sütçü İmam Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Mahmut Erol KILIÇ	Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Sadık KILIÇ	Atatürk Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Süleyman TOPRAK	Selçuk Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Şinasi GÜNDÜZ	İstanbul Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Talat SAKALLI	S. Demirel Ü. İlahiyat Fakültesi

Teknik Hazırlık
H. İbrahim Şimşek

Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, bilimsel hakemli bir süreli yayın organıdır. Yılda iki sayı olarak yayımlanır. Dergide yayımlanan yazıların her türlü içerik sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazılar, yayıncı kuruluştan izin alınmadan kısmen veya tamamen bir başka yerde yayımlanamaz.

Baskı Yeri ve Tarihi / Publication Place and Date
Ankara, 2009

Baskı / Printing
ÖNCÜ BASIMEVİ
Kazım Karabekir Cad. Ali Kabakçı İşhanı
No: 85/2 İskitler Ankara
Tel: 0312 384 31 20

Yazışma adresi / Corresponding Adress
Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Dergi), ÇORUM
Tel: 0364 2346358 Fax: 0364 2346357

www.ilaf.hitit.edu.tr

Fiyatı: 10 TL

Bu Sayının Hakemleri / Referee Board of this Issue

Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN
(Cumhuriyet Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ali DURUSOY
(Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ali AKYÜZ
(Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Ferhat KOCA
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. İlyas ÇELEBİ
(Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Kamil ÇAKIN
(Ankara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mahmut AYDIN
(Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mevlüt KAYA
(Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Muhit MERT
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK
(İstanbul Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Osman EĞRİ
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR
(Fırat Ü. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Talip TÜRCAN
(Süleyman Demirel Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Ali AKDOĞAN
(Rize Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Ali Rıza AYDIN
(Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Bayram Ali ÇETİNKAYA
(Eskişehir Osman Gazi Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Erkan PERŞEMBE
(Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. İsmail KÖZ
(Ankara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Kaşif Hamdi OKUR
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Mustafa BIYIK
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Doç. Dr. Şaban HAKLI
(Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Harun ANAY
(Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Naci KULA
(Eskişehir Osman Gazi Ü. İlahiyat Fakültesi)

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Doç. Dr. Kâşif Hamdi OKUR

İslam Hukuku'nda Boşama Yemini (Talâka Yemin) Meselesi

Oath of Divorce Issue in Islamic Law 5-30

Doç. Dr. Mahmut KAVAKLIOĞLU

Kendisine Yönelik Hatalı Yorumlar Karşısında Hz. Peygamber

The Prophet Muhammad's demeanor in the face of Incorrect Comments to him 31-58

Doç. Dr. Reza AKBARİ, Dr. Tahir ULUÇ

Günümüz İran'ında Felsefî Hayata Genel Bir Bakış

An Overview of the Philosophical Life in Contemporary Iran 59-75

Yrd. Doç. Dr. Muammer CENGİL

Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi I. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

The Survey on Self-esteem of Students of Divinity Faculty of Hitit University according to Some Variable 77-102

Dr. Aytekin ÖZEL

Mantığı Geleneksel Kelama Uygulamak: Şehristânî'nin *Kitâbü'l-Musâraati'l Felâsife* Adlı Eseri Üzerine Bir Çalışma

Applying Logic to Traditional al-Kalam: A Study on al-Shahrastani's Work Entitled *Kitab al-Musara'a al-Falasifa* 103-117

Dr. Yakup OŐTU

Dine Normatif ve Popüler Yaklaşım: “Bir Dini Yönelim Ölçeđi Denemesi”

Approach to Religion by the Normative and Popular: “A Test on the Religious Orientation Scale” 119-139

Ammar FRAYHAT, Amjad ABDULAZİZ, Mohammad THALGİ

Ürdün’deki Şer’î Liselerin Birinci Sınıflarında Okutulan Akaid Ders Kitabının Kapsadığı Deđerler

Values Analysis of the Faith Lesson Textbook of the First secondary Grade in Jordan 141-156

Süleyman TURAN

Kadınların Hıristiyan Misyon Tarihindeki Yeri

The Place of Women in the History of Christian Missions 157-177

Şihâbuddîn Ebû’l-Abbâs Ahmed b. İdrîs el-Mâlikî el-Karâfî

Çeviren: Yrd. Doç. Dr. Kadir GÜRLER

Fetvâ, Kazâ ve İmâmet Üçgeninde Hz. Peygamber’in Tasarrufları 179-188

Kitap Tanıtım ve Deđerlendirmeleri / Book Reviews

Hazırlayan: Prof. Dr. Musa YILDIZ

Mustafa Tatcı, *Yûnus Emre Külliyyâtı*, H Yayınları, (c. 1-6). İstanbul 2009. 189-191

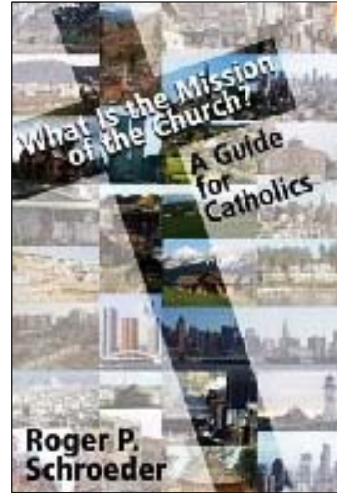
Hazırlayan: Ar. Gör. Süleyman TURAN

Roger P. SCHROEDER, *What is the Mission of the Church? A Guide for Catholics*, Orbis Books, Maryknoll 2008, XIII+159 s. 192-195

Roger P. Schroder, *What is the Mission of the Church? A Guide for Catholics*, Orbis Books, Maryknoll 2008, XIII+159 s.

Hazırlayan: Süleyman TURAN*

Bugün Batı'da sosyal bilimler alanında yapılan çalışma ve araştırmaları yayınlayan pek çok yayınevi bulunmaktadır. Bu yayınevlerinin bir kısmının din, antropoloji, sosyoloji, felsefe, tarih gibi geniş bir yelpazede ya da bu alanların sınırlı bir kısmında yayınlar yaptığı, buna karşın bir misyon organizasyonunun parçası olarak faaliyet yürüten bazı yayınevlerinin ise, kendilerini Hıristiyanlığın yayılışına katkı sağlamaya adanmış ve bu bağlamda sadece Hıristiyanlık ve misyonerlik ile ilgili yayınlar yaptıkları görülmektedir. Tanıtımını yaptığımız *What is the Mission of the Church? A Guide For Catholics* (Kilise'nin Misyonu Nedir? Katolikler İçin Bir Rehber), ikinci grupta zikredebileceğimiz yayınevlerinden biri olan Orbis Books tarafından basılmış olan bir çalışmadır.

Orbis Books, 1911 yılında bir grup Amerikalı piskopos tarafından "Catholic Foreign Mission Society of America" adıyla kurulan ve ayrıca "Maryknoll" ya da "Maryknoll Misyonerleri" olarak bilinen Katolik misyon organizasyonunun bir parçasıdır. Yaklaşık 100 yıllık geçmişi olan ve bugün faaliyetlerini büyük oranda Doğu Asya, Çin, Japonya, Kore, Latin Amerika ve Afrika'da sürdüren Maryknoll Misyonerleri, 1970 yılında zihinleri aydınlatmak, ruhları beslemek ve vicdanlara meydan okumak gayesiyle yayınlar yapması planlanan Orbis Books Yayınevini kurmuşlardı. Maryknoll Fathers and Brothers'ın yayın ordusu olarak isimlendirilen yayınevi, neticede kurulduğu

* Araş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

tarihten itibaren bu doğrultuda yayınlarını ve Katolik misyonerliğine katkılarını sürdürmektedir.

Hıristiyanların tarihsel süreçte misyon konusunda farklı algılamalarda buldukları ve pratikte de farklı uygulamalar ortaya koydukları bilinmektedir. İnceleme konusu yaptığımız bu çalışma, Katolik Kilisesi içerisinde yaşanan dönüşümü ortaya koymak için kaleme alınmıştır. Bilindiği üzere II. Vatikan Konsili (1962-1965)'ne kadar Katoliklerin genel yaklaşımı, "Kilise Dışında Kurtuluş Yoktur" dogması ile ifade edilmekteydi ve konsil öncesi süreçte Katolik Kilisesi için misyonun niçin, kim, nere, ne ve nasıl olduğu sorularının karşılığı oldukça açıktı. Yazarın ifadeleriyle bu karşılık, "Pagan bebekleri ve yetişkinlerinin cehennem ateşinden kurtarılmaya ihtiyaç duyan insanlar oldukları, kurtuluşun ancak vaftiz eylemiyle gerçekleşebildiği, vaftiz olan insanların kendilerini güvenli bir şekilde kilisenin, yani Roma Katolik Kilisesi'nin, kurtuluş gemisine attıkları, bunun için de bu insanlara yönelik misyonerlik faaliyetlerinin yürütülmesi gerektiği" şeklindeydi (s. 2).

II. Vatikan Konsili'nde yaşanan yenilenmeyle birlikte Katolik Kilisesi içerisinde birçok anlayışın değiştiğini görmekteyiz. Örneğin Katolik Kiliselerinde birliğin sembolü olarak ayin dili Latince idi. Konsilde ayinlerde bölgesel dilin kullanılması, liturjinin milletlerin kendilerine has ayin, tören, gelenek ve anlayışlarına uydurulması ve her bölgenin ana dilinde ayin yapmasına izin verilmiştir. Keza Protestanlara yönelik yarışmacı ve kuşku dolu yaklaşım, yerini işbirliği ve anlayışa bırakmıştır. Konsilde hazırlanan bazı dokümanlarda alınan dünyadaki diğer dinlere ve kiliselere daha pozitif ve açık bir yaklaşım sergilenmesi yönündeki kararlar, Katolik Kilisesi'nin misyon anlayışında da bir dönüm noktası yaşanmasına neden olmuştur. Bu durum ise, Katoliklerin misyonu artık nasıl anlayıp tanımlayacakları hususunda bir takım endişe ve şüphelerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Kilise içerisinde gündeme getirilen bu şüpheleri ortadan kaldırmak isteyen Papa II. John Paul, konsilden yaklaşık 25 yıl sonra 1990 yılında yayınladığı *Redemptoris Missio* adlı dokümanda misyonun, kilisenin daimi önceliği olduğunu ve bu sorumluluktan kaçılmayacağını ifade etmiştir (*Redemptoris Missio* 44).

Bu çalışmada II. Vatikan Konsili'ni merkeze alarak konsil öncesi ve sonrası süreçte Katolik misyon anlayışında yaşanan değişimleri ortaya koymayı amaçlayan yazar, bugün Katoliklerin çoğunun misyon konusunda eski paternalist anlayışın sürdürülmesini istediğini, buna karşın bazı Katoliklerin, misyonun amacını sorgulama yoluna gittiklerini, bazılarının misyonla hiçbir şekilde ilgilenmediklerini, dördüncü bir grup olarak değerlendirilebilecek bazı Katolikle-

rin ise, değişen yönünün farkında olarak misyonun ortaya çıkardığı imkanlar ve meydan okumalarla meşgul olduklarını ifade etmektedir. Neticede yazar, Katolik Hıristiyanlar için bir misyon rehberi niteliğinde kaleme aldığı çalışmasında bu dört yaklaşımın savunucularına hitap etmektedir (s. 10).

Stephen B. Bevans ile kaleme aldığı ve 2004 yılında yine Orbis Books tarafından basılan bir önceki çalışmasında (*Constants in Context: A Theology of Mission for Today*) her hangi bir mezhep ayrımı gözetmeksizin misyon tarihi ve teolojisi üzerine detaylı bilgiler veren Schroeder, bu çalışmasını sadece Katolik misyonerliğine hasretmiştir. Önceki çalışmada konuya ilişkin zaten detaylıca bilgi verildiği için serinin devamı niteliğinde düşünülebilecek bu çalışmada çok fazla detaya girilmemiş ancak konuyla ilgili hiçbir husus da dışarıda bırakılmamaya gayret edilmiştir.

Kitap, toplam 8 bölümden oluşmaktadır. Misyon mefhumunda yaşanan değişikliğin nasıl gerçekleştiğini ifade eden giriş niteliğindeki 1. bölümden sonra (ss. 1-12) 2. bölümde, misyonun temelleri, Tanrı, İsa Mesih ve Kutsal Ruh'un misyondaki ilişkileri (ss. 13-27); 3. bölümde, Elçilerin İşleri kitabında anlatıldığı kadarıyla ilk Hıristiyanların kilisenin misyonunu nasıl sürdürdükleri (ss. 28-43); 4 ve 5. bölümlerde ilk dönemden XX. yüzyıla kadar sahip olunan misyon anlayışı, yürütülen faaliyetler ve bugün bu süreçten hangi derslerin çıkarılabileceği hususları üzerinde durulmuştur (ss. 44-88). Bu beş bölümü temel dayanak kabul eden yazar, sonraki üç bölümde II. Vatikan Konsili'nden itibaren sahip olunan misyon algulamaları üzerinde ayrıntılı bir şekilde durmaktadır. 6. bölümde, misyona yönelik "niçin", "kim" ve "nereye" sorularına (ss. 89-111); 7. bölümde, misyonun "ne"liği sorusuna (ss. 112-127); 8. ve son bölümde ise, misyonun pratiğe "nasıl" aktarıldığı sorusuna yanıt verilmeye çalışılmaktadır (ss. 128-143). Yazar, ayrıca her bölümün sonunda konuyla ilgili tartışma sorularına ve okunması önerilen kaynaklar listesine yer vermektedir.

Bilindiği üzere II. Vatikan Konsili'nden sonra dile getirilmeye başlanan dinlerarası diyalog söylemine ülkemizde farklı kesimlerden farklı tepkiler gelmiş ve bu bağlamda farklı anlayışlar ortaya çıkmıştır. Kimileri küreselleşmenin küçük bir köy haline getirdiği dünyamızda farklı kültür ve inançlara mensup insanların bir arada yaşama zorunluluğuna dikkat çekerek diyalogdan yana bir tavır sergilerken kimileri de diyalogun Katolik Kilisesi'nin yeni misyon stratejisi olduğunu vurgulayarak dinlerarası diyalog fikrine karşı çıkma yoluna gitmektedir. Tanıtımını yaptığımız bu çalışma, II. Vatikan Konsili sonrasında bazı Katolik çevrelerde gündeme taşınan "Yoksa Kilise, misyonerlik anlayışını terk mi ediyor?" sorusuna bir yanıt bulmak ve Katoliklerin zihinlerinde oluşan is-

tifhamları gidermek gayesiyle yazılmakla birlikte Kilise'nin misyon anlayışını ve dinlerarası diyalog yaklaşımından beklentilerini çok açık bir şekilde ortaya koyması sebebiyle konuyla ilgili bilgi sahibi olmak isteyen Türk araştırmacı ve okuyuculara da büyük katkılar sağlayacağı muhakkaktır.